

razbijal, zato ker je imel po navadi slab plug. Znajdba plugov s pljužno dilo spada, kakor zgodovinske poročila naznanjajo, v 16. stoletje, ki jih je najpervi Friesbah popisal. Pozneje so orali po južni Nemčiji in Italiji le ponoči, da je vlažnost in tolščoba v zemlji ostala in da ni vprežene živine solnce prepekalo. V letu 1760 je nek angležk urar, Smal po imenu, sedajni zboljšani sukavni plug znajdel, ki ga Thaer očeta sukavnih plugov imenuje. Po tem plugu so jeli pozneje pluge po vseh deželah zboljševati. Že pred njim so bili v Flandriji in Brabantu plugi jako zboljšani, po katerih je Schwerz pozneje svoj sloveči plug napravil, kakoršnega tudi v Ljubljani imamo na kmetijskem vertu na Poljanah.

Cesarske komisije

za dognanje odkupljenja in uravnanja zemljišnih bremen na Krajskem.

Slavna c. k. dež. komisija je z razglasom od 3. marca 1858 oznanila tri krajne komisije za izvršenje odkupljenja in uravnanja zemljišnih bremen na Krajskem, in sicer:

za Notrajnsko v Postojni; vodja ji je gospod Florian Konšek, c. k. okrajni predstojnik;

za Gorenško v Radoljci; vodja ji je gosp. Karol baron Aichelburg, c. k. okrajni predstojnik, in

za Dolensko v Kočevji; vodja ji je g. Avgust žlahni Fladung, c. k. okrajni predstojnik.

Zvédenci, kateri bodo vsaki krajni komisii pridani, se bodo pozneje naznanili.

Potovanje po izhodnem ali po jutrovih deželah v letu 1857.

Spisal Mihael Verne.

XVI.

Na slovečem Libanu stanujeta dva različna naroda, namreč Maroniti in Druzi. Oboji so zanimivi, pa škoda, da nam je njih zgodovina le malo znana. Maronite imajo nekteri za ostanjke prvih kristjanov sirijskih, ki so o času krutega preganjanja v te samotne hribe zbežali in se tu ohranili; nekteri pa za mlajše poznejih kristjanov, ki so se, ko so Saraceni in Turki kristjanske okrajne napadali in nemilo vse morili, kar se ni hotlo spreobrniti k njih mahomedanski veri, v te kraje umaknili, da bi ohranili življenje in vero. Tudi pristavljajo, da Maroniti niso svoje katoliške vere nikdar z nobenim krivoverstvom in nobenim razkoljništvom oskrunili, ampak da so od nekdanj vedno pravi katoličani. — Nekte i pa terdijo nasproti, da Maroniti so le mlajši neke posebne stranke enovoljcev ali monotelitov, ki so v 7. stoletji cerkev božjo na izhodnem s krivoverstvom svojim tergali. Ko je namreč, tako pripovedujejo, leta 713 poslednji podpiravec enovoljcev, cesar Filipik Bardanes umerl, začne naslednjik njegov cesar Anastazi II. enovoljce hudo zatirati. Mnogi se umaknejo na goro libansko, in ker morejo napade protivnikov svojih vedno odbijati, in pozneje tudi Turkom, divjim kervolokom, neprenehoma se braniti, postanejo hrabro vojaško ljudstvo, ki se je samosvojno ohranilo v državnem in cerkvenem obziru. — Pa naj si bo že to ali uno, gotovo je vendar, da Maroniti spoznajo saj od leta 1182 rimskega papeža za poglavarja cerkve in za namestnika Gospodovega na zemlji, in da so dan današnji pravi katoličani, toda z nekterimi predpravkami, na primer, da sveto mašo v nekdanjem sirijskem jeziku, ostale obrede pa v sedanjem arabskem opravljajo, da njih duhovni se smejo ženiti kakor greški i. t. d.

Tudi glede njih imena so se učeni že mnogo pričkali. Vsi terdijo enoglasno, da se po nekem Maronu ali Ma-

rumu imenujejo Moroniti; gledé tega Maruma ali Marona pa niso vsi ene misli. Nekteri pravijo, da Maron je bil patrijarh antioški, ki se je z mnogimi pravovernimi kristjani razsajanju in preganjanju nekih terdovratnih krivovercev na Liban umaknil in tu pravo katoliško vero utrdil; nekteri pa pravijo nasproti, da Maron je bil le reven pobožen puščavnik, ki se je še le po velikih zaslugah za vero in cerkev na Libanu o kervavih napadih turških k patriarski časti povzdignil. Pa čemu so taki prepri? Gotovo je, da Maron, po katerem se vès narod imenuje, je mogel možak mnogih zaslug biti; drugač bi se ne bilo celo ljudstvo njegovega imena poprijelo.

Marum ali Maron se useli v nekem samostanu, ki ga je bil cesar Teodozi na Libanu v neki dolini z imenom Kanabin že davno prej sozidal, in od takrat je Kanabin središče Maronitov ali kristjanov libanskih.

Ko so se pred kakimi 800 leti križanske vojske začele, se ni v Evropi o teh kristjanih še nič vedilo, in prvi križanci se jako čudijo, ko na krasni libanski gori toliko pobožnih kristjanov najdejo. Maroniti jih bratinsko sprejmejo, jim donašajo živeža in jim kažejo pot na dalji hoji. Tri poti jim naznanjajo: prvo, ki pelje čez Damask, ki je pa najdaljša; drugo čez visoke gore libanske in antilibanske, ki je pa sila težavna; tretjo ob morji, ki je pa polna prepadov in sotesk in zlo nevarna, ker v soteskah tudi majhno kerdelce Turkov lahko pokonča celo vojsko. Pri vsem tem jim svetovajo, se poslednje deržati — in hrabri križanci jih ubogajo.

Po velikih težavah in mnogih zgubah premagajo križanci malo po malem vse napotke, derejo pred Jeruzalem, ga vzamejo, si podveržejo v kratkem veči del svete dežele in napravijo kraljestvo jeruzalemsko, ki pa komaj 200 let stoji, potem pa spet razpade in še današnji dan pod terdim turškim jarmom zdihuje. — Po razpadu kraljestva jeruzalemskega začnejo Turki Maronite spet hudo stiskati. Veliko tisuč jih pomoré, pa verli junaški kristjani libanski, polni vere in zaupanja v Boga, se jim vendar ubranijo. Le nekoliko davka jim plačujejo, sicer pa živé in se vladajo po svojih starodavnih navadah.

Maroniti so se sčasoma jako narastli, in njih okrajna, ki meri le kakih 56 štirjaških milj, je močno naljudena. Nekteri terdijo, da dandanašnji je Maronitov blizo 300,000 duš, — pa kdo je v stanu v teh krajih, kjer ni ne zapisnikov ne rednega popisovanja, kaj gotovega zvediti? — Redí jih poljodelstvo, oljo-, vino- in sviloreja. Ljudstvo je zmerno, pridno in delavno, dobro in pobožno; vsaka vas ima lastno cerkev. Pa dasiravno je vès narod res pobožen, je v ti majhni okrajni vendar preveč duhovnov, zakaj verh patriarha v Kanobinu imajo Maroniti še osem škofov, čez 1200 svetovnih duhovnikov in do 1700 menihov in nun, ki živijo v raznih samostanih. To je, naj kdo reče kar hoče, za tako majhno okrajno veliko preveč, posebno ker so nekteri zlo zarobljeni in zlo nevedni. Mnogi mnogi duhovni so pa tudi, menda ravno zato, ker jih je preveč, zlo ubogi in revni, in si morajo s terdim delom živež pridobivati kakor revni hlapci. Tudi sem vidil nektare vse raztergane in umazane po Jeruzalemu beračiti.

XVII.

Sosedje Maronitov na južnem Libanu in skor na vsem Antilibanu so Druzi, o katerih zgodovini tudi nič gotovega ne vémo. Najberže so se uselili na teh hribih enakočasno z Maroniti in iz enakega uzroka, namreč umaknivši se kervavim napadom Saracenov in Turkov. Njih okrajna ni večja od okrajne Maronitov, in tudi njih število bi utegnilo enako ali le malo manjše biti. So pa Druzi, ne Beduini, kakor nekteri terdijo, ampak zarodniki nekdanjih sirijskih molikvavcov, ki so luči nebeških nauk Kristusovih oči in serca terdovratno zapirali. Zato sedé pa tudi njih zarodniki še dan današnji v temi in v senci smerti